

## ČASOVÁNÍ SLOVES

### I. časování: 3.sg. -e/-ě-, 3.pl. -y/-ю-

(prejotace v závislosti na tvrdosti/měkkosti předcházejícího konsonantu, nebo pokud předchází vokál; -e/-ě- v závislosti na přízvuku > -e- vždy nepřízvučné, -ě- vždy přízvučné):

sg. 1. зна-ю	pl. 1. зна-е-м
2. зна-е-шь	2. зна-е-те
3. зна-е-т	3. зна-ют

### II. časování: 3.sg. -и-, 3.pl. -а -/-я-

(prejotace v závislosti na tvrdosti/měkkosti předcházejícího konsonantu, nebo pokud předchází vokál):

sg. 1. уч-у	pl. 1. уч-и-м
2. уч-и-шь	2. уч-и-те
3. уч-и-т	3. уч-ат

### ПОЗНАМКИ:

- 1) Pokud kořen slovesa končí na retnici (*б, н, м, в, ф*), vkládá se v 1. os. sg. mezi kořen a koncovku hlásky *-л-* (tvz. *вкладнѣ / epentetickѣ л*). Např., я люблю (miluji), леплю (leším), ломлю (lámu), ловлю (lovím), ale ты, он, ... любишь, любит, ...
- 2) **Souhláskové alternace:** pokud k nim dochází, fungují podle schématu:  
I. časování – změna ve všech osobách (*писа́ть: пишу́ – пишешь – пишут – пишем – пишете – пишут*).  
II. časování – změna pouze v 1. os. sg. (*носи́ть: ношу́ – носишь – носит – носим – носите – носят*).

Změny kmenové souhlásky			
к – ч	плакать – плачу	с – ш	писать – пишу
г – ж	беречь – берегу	з – ж	мазать – мажу
х – ш	пахать – пашу	д – ж	глодать – гложу
ск – щ	искать – ищу	т – ч	прятать – прячу
		т – щ	трепетать – трепещу

- 3) **Пřízvuk:** v ruštině dynamický, různomístný a pohyblivý. Tzn., přízvuk u sloves není vázán na konkrétní pozici, kromě toho může v jednotlivých osobách přecházet na jiné slabiky, než na kterých leží v infinitivu, případně u osob ostatních (srov. *учи́ть* (učit/učit se): я учу́, ты учишь, он учит; *писа́ть* (psát) – я пишу́, ты пишешь, он пишет).

Většina sloves má však přízvuk stálý, a to buď na kmeni, nebo na koncove.

**Pohyblivý přízvuk** mohou mít pouze slovesa, která mají v infinitivu přízvuk na konci.

Schéma pohyblivého přízvuku: v 1. os. sg. na koncove, v ostatních osobách na kmeni (*писа́ть* /psát/ – пишу́ – пишешь). Často se jedná o slovesa se změnou kmenové souhlásky při časování (*води́ть* /řídít/ – вожу́ – водишь).

Slovesa dokonavá s prefixem **вы-** (vy-) mají přízvuk vždy na této předponě; srov.:

*выключи́ть* – выключу́ (vypnout), *вынеси́ти* – вынесу́ (vynést, snést) X *выключа́ть* – выключа́ю (vypínat).

## АТЕМАТИКÁ SLOVESA:

*быть* (být), *дать* (dát), *есть* (jíst)

- a) *быть*: sg. 1. - , 2. - , 3. есть; pl. 1. - , 2. - , 3. суть
- b) *дать*: sg. 1. дам, 2. дашь, 3. даст; pl. 1. дадим, 2. дадите, 3. дадут
- c) *есть*: sg. 1. ем, 2. ешь, 3. ест; pl. 1. едим, 2. едите, 3. едят

## NEGACE:

Negace se v ruštině vyjadřuje pomocí zápornky *не*, která stojí odděleně, tj. NEPŘIPOJUJE SE k tvaru slovesa.

Srov.: **He** иду. – Nejdu. / **He** учу. – Neučím se.

## ZVRATNÁ SLOVESA

Ruská zvratná slovesa nekorespondují s českými zvratnými slovesy (srov.: *загорать* – opalovat se; *остатиться* – zůstat).

Postfix *-ся*, odpovídající českému zvratnému zájmenu *se*, se připojuje za daný tvar slovesa (мылся /myl se/, моюсь /myji se/ apod.). Po souhlásce má postfix formu **-ся** (2., 3. sg., 1., 3. pl. prez.), po samohlásce **-сь** (1. sg., 2. pl. prez.).

Zvratná slovesa vyjadřují:

a) trpný rod

b) činný rod:

- 1) děj přechází na činitele (*мыться* – mýt se)
- 2) vzájemný (reciproční) děj (*обниматься* – objímat se)
- 3) změna stavu, pohybu apod. (*начинаться* – začínat)
- 4) duševní stavy (*интересоваться* – zajímat se; *бояться* – bát se)
- 5) duševní a tělesné pocity vyjádřené neosobním slovesem (*Мне не спится*. – Nemohu spát.)